

เนื้อหาและภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจในนิตยสาร ‘อนุสาร อ.ส.ท.’ Content and Language of Persuasion in *O So Tho* Magazine

วาสนา นนทรีย์*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง เนื้อหาและภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจในนิตยสาร ‘อนุสาร อ.ส.ท.’ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจในอนุสาร อ.ส.ท. คอลัมน์สารคดีประจำฉบับ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์นักเขียนคอลัมน์สารคดีแห่งอนุสาร อ.ส.ท. จำนวน 1 คน บรรณาธิการ 1 คน และผู้อ่าน 6 คน แบ่งเป็นผู้อ่านประจำจำนวน 3 คน และผู้อ่านทั่วไปจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยอ่านอนุสาร อ.ส.ท. ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา ประกอบเข้ากับการวิเคราะห์เนื้อหาคอลัมน์สารคดีในอนุสาร อ.ส.ท. เพิ่มเติมจำนวน 5 ฉบับ และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาในคอลัมน์สารคดีประจำฉบับของอนุสาร อ.ส.ท. มีการนำเสนอรูปแบบบทความในลักษณะของสารคดีที่มีเรื่องราวน่าสนใจ เน้นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อมุ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวและศิลปวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยเป็นหลัก สอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ บทความมีความยาวประมาณ 11–13 หน้าที่พิมพ์ และมีภาพประกอบประมาณ 15–20 ภาพ นอกจากนี้ บทความในคอลัมน์สารคดีแต่ละฉบับมักมีความเกี่ยวเนื่องกับปกหรือสอดคล้องกับ Theme หรือเนื้อหาหลักของเรื่องในแต่ละฉบับ และเนื่องจากเป็นนิตยสารซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ ทั้งยังมีการจัดพิมพ์นานเกินกว่า 50 ปี นิตยสารฉบับนี้จึงได้รับ

ความไว้วางใจจากผู้อ่านว่ามีความน่าเชื่อถือในแง่ของข้อมูล

นอกจากนี้ จากการวิจัยพบว่า ภาษาที่ใช้ในคอลัมน์สารคดีมีความสละสลวยและกลมกลืน เน้นการพรรณนาโวหาร ผู้เขียนเล่าเรื่องให้ผู้อ่านจินตนาการเห็นภาพได้และชวนติดตาม ความงดงามของภาษาที่ใช้สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามและเกิดแรงจูงใจอยากออกไปสัมผัสสถานท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องๆ

คำสำคัญ : เนื้อหาและภาษา, การโน้มน้าวใจ, อนุสาร อ.ส.ท.

Abstracts

This research aims to analyze the content and language of persuasion in *O So Tho* magazine, published by the Tourism Authority of Thailand, a government agency. In this qualitative research, the researcher uses the method of in-depth interviews with one of the columnists for the magazine and five readers: three regular readers and two general readers who are Thai tourists and who have read the magazine within the last six months. The content of features from five issues is also analyzed. The collected data are presented in the form of descriptive analysis.

The findings show that the content is presented in the form of interesting articles with a focus on tourist promotion, together with

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

art and culture in different parts of Thailand. Moreover, the landscape, climate, history, customs, and ways of life in various communities are depicted. Each article is about 11-13 pages long and includes 15-20 illustrations. In addition, the articles in each issue are related to a theme for that issue. Since this magazine is published by state agency and has been published more than 50 years, it is trusted as a source of reliable data.

Analysis of the language reveals that the language used is emotive and well-integrated, with an emphasis on description which invites the readers' imagination to visualize scenes. The beauty of the language attempt to instill in readers a sense of harmony with the location and to create an interest in visiting those attractions. Finally, the findings can be used as a source of data to come up with a higher quality magazine for tourism promotion in Thailand. Better promotion can also enhance the development of tourism industry in the long run.

Keywords: Content and Language, Persuasion, O So Tho Magazine

บทนำ

คุณสมบัติเฉพาะของนิตยสาร คือ มีข้อได้เปรียบในเรื่องของการมีเวลามากพอในการเตรียมต้นฉบับ ในการแสวงหาข้อมูลอย่างละเอียดในแต่ละเรื่อง ในขณะที่สื่อประเภทอื่นๆ ไม่สามารถทำได้ (นฤพนธ์ เอื้อธวัช, 2539, หน้า37) อีกทั้งยังมีความคงทนถาวรราคาไม่แพง สามารถติดตามข่าวสารย้อนหลังและเก็บไว้เพื่อนำกลับมาอ่านและค้นหาข่าวสารที่ต้องการได้ แม้ในปัจจุบันสื่อใหม่ เช่น Social Media ทั้งหลายจะเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราเท่าไร สื่อเก่าอย่าง นิตยสาร ก็คงจะยังไม่หายไปจากโลกแห่งการสื่อสาร

นับเนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กิจกรรมประเภทหนึ่งซึ่งบุคคลต่างแสวงหาเพื่อผ่อนคลายความเครียดในชีวิตประจำวันคือการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการนั้นทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง ที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีมักเป็นที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่มีมักถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544, หน้า 62) เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเดินทางท่องเที่ยวจึงก่อให้เกิดพฤติกรรม ความรู้สึก ประสบการณ์และความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน การกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ และประเทศไทยเองก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมากเป็นลำดับต้นๆ ของแผนการพัฒนาประเทศ เนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศต่อปีเป็นจำนวนมากและรายได้เหล่านี้ก็ยังนับเป็นส่วนสำคัญที่รัฐบาลจะนำไปพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ต่อไปด้วย แม้ระยะเวลาที่ผ่านมาจะมีเหตุการณ์ต่างๆ ส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวบ้าง ทว่า รายได้จากการท่องเที่ยวก็ยังคงเป็นที่ 1 ในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจบ้านเราตลอดมา ดังนั้น เพื่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น การประชาสัมพันธ์จึงเข้ามา มีบทบาทอย่างมากที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวและปัจจัยประการหนึ่งซึ่งเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวของประชาชนก็คือ สื่อ โดยสื่อที่ผู้คนจำนวนมากพากันให้ความสนใจในประเด็นของการแสวงหาข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวก็ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์อย่าง **นิตยสารท่องเที่ยว** เพราะเป็นสื่อที่ให้ข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้อย่างละเอียดและจัดเป็นนิตยสารประเภทเฉพาะกลุ่ม

สำหรับประเทศไทย นิตยสารท่องเที่ยวฉบับแรกซึ่งนับว่าเป็นต้นทางอันก่อให้เกิดฉบับอื่นๆ ตามมาภายหลังอย่างมากมาย ได้แก่ **'นิตยสารอนุสาร อ.ส.ท.'** นิตยสารด้านการท่องเที่ยวของรัฐที่ดำเนินการโดยองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ซึ่งต่อมาได้ถูกพัฒนาและเปลี่ยนชื่อเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ถือได้ว่าเป็นนิตยสารท่องเที่ยวฉบับแรกของไทยที่ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ ความเคลื่อนไหวและข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว รวมถึงประชาสัมพันธ์ข่าวสารการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากที่สุด โดยการนำเสนอเป็นไปอย่างครอบคลุมเพื่อตอบสนองแก่ประชาชนทั่วไปและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ในช่วงแรกอนุสาร อ.ส.ท. เน้นเรื่องศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทย พร้อมชักชวนให้คนไทยนิยมการท่องเที่ยวมากขึ้น บทความที่นำเสนอเกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องต่างๆ เกี่ยวกับเมืองไทยเน้นไปที่การท่องเที่ยวในท้องถิ่นต่างๆ ของเมืองไทยมากขึ้น โดยจะมีข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางอย่างครบถ้วน ทั้งที่พัก อาหาร พาหนะ สภาพเส้นทาง สถานที่ซึ่งเป็นจุดเด่นควรไปเที่ยวชม นอกจากนี้ ยังให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ประเพณี และชีวิตของชุมชนนั้นๆ ด้วย ต่อมาหลังจากได้รับการยกฐานะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2522 อนุสาร อ.ส.ท. ก็ได้มีการปรับรูปโฉมเป็นการใหญ่ไม่ว่าจะเป็น กระดาษหน้าปก กระดาษเนื้อในการเพิ่มหน้าสี ตัวพิมพ์ หน้าสารบัญ โดยบทความก็ได้เน้นหนักไปที่การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพิ่มขึ้น และริเริ่มการท่องเที่ยวในเชิงศึกษาและอนุรักษ์ธรรมชาติ ก่อนที่จะเพิ่มคอลัมน์ใหม่ๆ เช่น ข่าวท่องเที่ยว, ปฏิทินท่องเที่ยว อีกทั้งยังได้เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น สืบเนื่องจากในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวกลายเป็น

เป็นอุตสาหกรรมบริการที่เติบโตขึ้นอย่างมากและเป็นรายได้หลักของประเทศ ทำให้ขาดระบบรองรับที่เพียงพอและทั่วถึงอย่างเช่นทุกวันนี้ มีผลให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อนุสาร อ.ส.ท. จึงพยายามทำหน้าที่ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ก่อนที่จะเกิดคอลัมน์ใหม่ๆ ตามมาอีก และอนุสารอ.ส.ท. ก็ค่อยๆ เปิดประเทศไทยออกไปอย่างกว้างขวาง นำพานักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวนมากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นทุกปี (อภิสิทธิ์ บัวหัทธิต, 2551) รวมถึงมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้นด้วยเช่นกัน

กล่าวได้ว่า สื่อประเภทนี้มีอิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นนิตยสารท่องเที่ยวฉบับแรกของเมืองไทยภายใต้ความควบคุมดูแลของหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญด้านการสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งยังมีอายุและยอดจำหน่ายสูงสุด ฉะนั้นแล้ว เนื้อหาที่ปรากฏจึงเป็นประเด็นสำคัญต่อการตัดสินใจออกท่องเที่ยวของผู้คนอันจะส่งผลต่อความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศตามมา การวิจัยนี้สามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการพัฒนานิตยสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสืบต่อไปได้ โดยผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ในคอลัมน์ **"สารคดี"** ประจำฉบับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งมีความเหมาะสมต่อการทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษา โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ผู้เขียนและผู้อ่าน สำหรับผู้เขียน ได้แก่ กองบรรณาธิการอนุสาร อ.ส.ท. จำนวน 2 คน คือ นักเขียนคอลัมน์สารคดีประจำฉบับในฐานะผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างสรรค์เนื้อหาสารลงในอนุสาร อ.ส.ท. และบรรณาธิการซึ่งก็มีบทบาทในฐานะนักเขียนคอลัมน์นี้ด้วยในบางครั้ง ส่วนผู้อ่านแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ ผู้ติดตามอ่านอนุสาร อ.ส.ท.เป็นประจำจำนวน 3 คนโดยได้รับข้อมูลมาจากทีมงานนิเทศสารว่าได้มีการติดต่อสื่อสารรวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมกันมาอย่างต่อเนื่อง และผู้อ่านทั่วไปจำนวน 3 คนซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยอ่านอนุสาร อ.ส.ท. ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา

กระบวนการสัมภาษณ์

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบกว้างๆ ไว้คือ คิดเห็นอย่างไรกับคอลัมน์สารคดีประจำฉบับในอนุสาร อ.ส.ท. ลักษณะเนื้อหาในคอลัมน์ภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวในคอลัมน์ความรู้สึกและความคาดหวังเมื่ออ่านคอลัมน์สารคดี ความต้องการให้อนุสารฉบับนี้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมในส่วนไหนอย่างไร เป็นต้น โดยชุดคำถามรวมถึงคำตอบจะถูกใช้สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้เท่านั้น สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ อุปกรณ์บันทึกเสียง และสมุดจดรายละเอียด

ภายหลังจากสิ้นสุดกระบวนการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปว่า รูปแบบของเนื้อหาในคอลัมน์ สารคดี ประจำฉบับเป็นอย่างไร และภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจที่ใช้ในคอลัมน์ สารคดี ประจำฉบับ มีลักษณะใดส่วนการนำเสนอข้อมูลจะเป็นการนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ส่วนตามปัญหาคำวิจัย ได้แก่ ส่วนที่ 1 รูปแบบของเนื้อหา และส่วนที่ 2 ภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจที่ใช้ในคอลัมน์สารคดี

รูปแบบของเนื้อหา

จากผลการศึกษาโดยอาศัยแนวคิดในการวิเคราะห์สารอันเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการบรรยาย ติความหรือประเมินคุณลักษณะต่างๆ ของสารที่สามารถสังเกตเห็นได้หรือได้มีการบันทึกไว้ซึ่งในที่นี้สาร หมายถึง เนื้อหาในคอลัมน์สารคดีประจำฉบับในอนุสาร อ.ส.ท. โดยการสัมภาษณ์ประกอบกับการศึกษาเนื้อหาในอนุสาร อ.ส.ท. ส่วนหนึ่งพบว่า เนื้อหาในคอลัมน์สารคดีประจำฉบับ มีการนำเสนอในรูปแบบบทความให้ข้อมูล ความรู้เรื่องต่างๆเกี่ยวกับเมืองไทย ในลักษณะของสารคดีที่มีเรื่องราวน่าสนใจ เน้นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อมุ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวและศิลปวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยเป็นหลัก ทั้งยังสอดแทรกสาระเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ โดยไม่หลุดกรอบของการท่องเที่ยว มีการบรรยายถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเด่นๆ ที่อยู่ในบริเวณรอบๆ พร้อมภาพประกอบที่สวยงามกับคำบรรยายใต้ภาพ โดยผู้เขียนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลประกอบการวิจัยครั้งนี้อธิบายเพิ่มเติมว่า คอลัมน์สารคดีเป็นสารคดีท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชน สะท้อนความงดงามของวัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงสภาพแวดล้อมของชุมชนอันงดงาม เรียบง่ายน่าเดินทางไปท่องเที่ยว ความยาวราว 11-13 หน้าตีพิมพ์ และมีภาพประกอบประมาณ 15-20 ภาพ

อย่างไรก็ดี จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า อนุสาร อ.ส.ท. ไม่ได้ลงรายละเอียดสำคัญๆซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านมาก

นักในระยะแรก เมื่อเปรียบเทียบกับหนังสือท่องเที่ยวฉบับอื่นๆ อาทิ นายรอบรู้ ที่ให้ข้อมูลในการเดินทางไว้ค่อนข้างละเอียด กระทั่งในระยะหลัง อ.ส.ท. ถึงได้เพิ่มเติมรายละเอียดในเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็น คู่มือนักท่องเที่ยว ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยว ตลอดจนข้อมูลสำหรับติดต่อแหล่งท่องเที่ยวเข้ามาในเนื้อหาตอนท้าย อีกทั้งแต่ละบทความในคอลัมน์สารคดีแต่ละฉบับก็มักมีความเกี่ยวเนื่องกับปกของฉบับนั้นๆ หรือสอดคล้องกับ Theme หรือเนื้อหาหลักของเรื่องในแต่ละฉบับ และปกของหลายฉบับก็มีความสวยงามมากพอที่จะดึงดูดใจให้ผู้ให้ข้อมูลเปิดอ่านได้

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเห็นพ้องต้องกันว่า เนื้อหาที่นำมาตีพิมพ์ใน อ.ส.ท. นั้นย่อมจะมีความถูกต้องและน่าเชื่อถืออันนับเป็นจุดเด่นประการหนึ่งของนิตยสารฉบับนี้ เนื่องจากอนุสาร อ.ส.ท. จัดพิมพ์ขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ ทั้งยังเป็นนิตยสารที่มีอายุยืนยาวมาเกินกว่า 50 ปี และทำหน้าที่คล้ายกระบอกเสียงของรัฐบาลในด้านการประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวของเมืองไทย

และมีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า แม้บางครั้ง เนื้อหาในอนุสาร อ.ส.ท. จะวนเวียนอยู่กับการเขียนถึงสถานที่เดิมๆ ทว่า ผู้เขียนก็เพิ่มมุมมองใหม่ๆ เข้าไปให้เนื้อหามีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ ก็สามารถเรียงร้อยเรื่องราวในมุมมองใหม่ได้น่าสนใจมากเพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านหวนกลับมาสนใจในสถานที่เดิมๆ นั้นอีกครั้ง ทั้งยังสร้างความสุข เปิดมุมมองใหม่ๆ ให้เห็นเรื่องราวอีกฟากหนึ่งที่คุณอ่านอาจไม่เคยได้รับรู้มาก่อน

ภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจ

ผู้เขียนคอลัมน์สารคดีประจำอนุสาร อ.ส.ท. รายหนึ่งซึ่งให้สัมภาษณ์ในฐานะผู้ให้ข้อมูลประกอบงานวิจัยชิ้นนี้อธิบายว่า การใช้ภาษาใน

คอลัมน์นี้เน้นความเรียบง่ายในการถ่ายทอด ใช้การเปรียบเทียบเชิงโวหารบ้างในบางโอกาส มีการใช้ถ้อยคำของแหล่งข้อมูลในเชิงสัมภาษณ์มากลมเกลียวในพื้นฐานของความเป็นจริง ไม่สร้างอารมณ์เกินจริงในส่วนของบทสัมภาษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนการมีอยู่ของชุมชนและวิถีชีวิตของแต่ละแห่งอย่างตรงไปตรงมา มีแง่มุมและความเป็นจริงอันเป็นปกติ และเพื่อสร้างการเรียนรู้และทำความเข้าใจ รู้จัก และเคารพในความแตกต่างของแต่ละชุมชนที่ผู้อ่านอาจจะออกเดินทางไปตามงานเขียนในแต่ละฉบับ

ในขณะที่ทางด้านผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้อ่านทั้งแฟนประจำและไม่ประจำลงความเห็น ว่า จุดเด่นประการหนึ่งของภาษาที่ใช้ในคอลัมน์สารคดีคือ การใช้ภาษาที่มีความสละสลวย กลมกลืน ไพเราะ เน้นการพรรณนาโวหาร คนเขียนเล่าเรื่องได้น่าติดตามเสมือนหนึ่งบันทึกการเดินทางชั้นดีที่อ่านง่าย เข้าใจง่าย สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริง เนื้อหากระชับ ไม่ยาวหรือไม่สั้นจนเกินไป มีการเล่าเรื่องในมุมมองของนักเขียนแต่ละท่านที่ชัดเจน เนื้อหาครอบคลุม สร้างสรรค์ สร้างแรงบันดาลใจในการท่องเที่ยวได้ดี อีกทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์อันดีของสถานที่ท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี บางเรื่องอาจเป็นเนื้อหาเดิมๆ แต่ผู้เขียนก็ยังสามารถเพิ่มมุมมองใหม่ๆ เข้าไปให้อ่านแล้วไม่น่าเบื่อ สร้างความตื่นตาตื่นใจแม้นักเขียนบางท่านจะใช้ภาษาธรรมดาสามัญในการสื่อสาร คล้ายคิดอย่างไรก็พูดบอกออกไปอย่างนั้น หากก็สามารถทำให้ผู้อ่านนี้ภาพตามได้ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องจุดจูงใจในสารประเภทจุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ (emotional appeal) ในประเด็นของการใช้ภาษาที่เจืออารมณ์เพื่อบรรยายสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด รวมถึงการเชื่อมโยงความคิดที่เสนอใหม่กับความคิดเก่าได้อย่างลงตัว โดยที่ภายหลังจากที่ผู้อ่าน อ่านคอลัมน์นี้แล้วก็เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ทศนคติ และการกระทำเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว กล่าวคือ ผู้อ่านส่วนหนึ่งเกิดความรู้สึกคล้อยตามกระทั่งเกิดแรงจูงใจอยาก

ออกไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ ภายหลังอ่านเนื้อหาสาระในคอลัมน์นี้ซึ่งก็หมายถึงการเกิดขึ้นของกระบวนการยอมรับนั่นเอง (อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2554, หน้า 38)

อย่างไรก็ดี กระบวนการยอมรับดังกล่าวไม่ได้บรรลุผลสำเร็จด้วยการส่งหรือรับเนื้อหาสาระเพียงครั้งเดียวและมีปัจจัยในแง่ของอิทธิพลของผู้ส่งสารเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือให้ตัวสาร โดยจากการวิจัยพบว่าผู้อ่านส่วนหนึ่งเกิดความคล้อยตามภายหลังจากที่อ่านคอลัมน์สารคดีจบเพราะผู้ส่งสารเป็นองค์กรของรัฐที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เดชพันธ์ ประวิชัย (2531) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมัติของเกษตรกร ตำบลสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ งานวิจัยพบว่า ความน่าไว้วางใจ ความสามารถ ความกระตือรือร้นในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมัติของเกษตรกร การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าชาวบ้านไม่เห็นว่ามีคุณลักษณะที่น่าเชื่อถือ การโน้มน้าวใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรก็จะได้ผลเช่นเดียวกันกับการใช้ภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจในอนุสาร อ.ส.ท. หากผู้อ่านปราศจากซึ่งความเชื่อถือและไว้วางใจในตัวผู้ส่งสารซึ่งเป็นองค์กรของรัฐที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้เสียแล้ว ภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจในอนุสาร อ.ส.ท. ก็มีโอกาสสัมฤทธิ์ผลได้เช่นกัน

สรุปและวิจารณ์ผล

จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเนื้อหาในคอลัมน์สารคดีประจำฉบับของอนุสาร อ.ส.ท. มีการนำเสนอในรูปแบบบทความให้ข้อมูล ความรู้เรื่องต่างๆ เกี่ยวกับเมืองไทย ในลักษณะของสารคดีที่มีเรื่องราวน่าสนใจ เน้นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อมุ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวและศิลปวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

เป็นหลัก และสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ โดยอยู่ภายใต้กรอบของการท่องเที่ยว มีการบรรยายถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในบริเวณรอบๆ พร้อมภาพประกอบสวยงามมีคำบรรยาย มีความยาวประมาณ 11-13 หน้าตีพิมพ์ และมีภาพประกอบประมาณ 15-20 ภาพ นอกจากนี้ บทความในคอลัมน์สารคดีแต่ละฉบับมักมีความเกี่ยวข้องกับปกของฉบับนั้นๆหรือสอดคล้องกับ theme หรือเนื้อหาหลักของเรื่องในแต่ละฉบับ

ด้านภาษาเพื่อการโน้มน้าวใจ ซึ่งมีคุณสมบัติคือมุ่งจะมีอิทธิพลเหนือความคิดเห็นของผู้รับสารหรือการสื่อสาร ชักจูงใจให้ผู้รับสารคล้อยตาม ยอมรับ และปฏิบัติตามในการสื่อสารนั้น พบว่า การใช้ภาษาในอนุสาร อ.ส.ท. ใช้การชักจูงใจให้ผู้รับสารคล้อยตามโดยการสร้างจุดจูงใจในสารเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นการสร้างจุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ (emotional appeals) ด้วยการใช้ภาษาที่เจืออารมณ์เพื่อบรรยายสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด มีการดำเนินเรื่องโดยการพรรณนา ขยายความการบอกเล่าจากประสบการณ์ตรงใช้วิธีการบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพและเกิดความรู้สึกคล้อยตาม โดยการใช้ถ้อยคำธรรมดาและภาษาที่สวยงามสลับสับเปลี่ยนกันไปในแต่ละวาระ ทั้งยังมีการเชื่อมโยงความคิดที่เสนอใหม่กับความคิดเก่าได้อย่างน่าสนใจ ประกอบกับคุณสมบัติของผู้ส่งสาร (qualification factor) ได้แก่ กองบรรณาธิการอนุสาร อ.ส.ท. ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในหน่วยงานของรัฐ จึงส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือและนำไปสู่กระบวนการยอมรับในที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้อ่านอนุสาร อ.ส.ท. พบว่าใน

อนาคตควรเพิ่มเติมในส่วนของข้อมูลที่เป็นต่อการเดินทางออกไปท่องเที่ยวตามที่ผู้เขียนได้บอกเล่า เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก การเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มากขึ้นอีก นอกจากนี้ ข้อมูล ข่าวสารที่ดีพิมพ์ในอนุสาร อ.ส.ท. ควรพิจารณาไม่ให้มีลักษณะเป็นการประชาสัมพันธ์องค์กรหรือบุคลากรมากเกินไป ควรเน้นข้อมูล ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย ที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสืบต่อไปได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้อ่านเฉพาะกลุ่มซึ่งเป็นทั้งแฟนประจำและติดตามอ่าน อนุสาร อ.ส.ท. เป็นครั้งคราวซึ่งอาจมีความชื่นชอบอนุสาร อ.ส.ท. เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ดังนั้น หากมีการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องกันนี้ ในครั้งต่อไป จึงน่าจะมีการเพิ่มความหลากหลายในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). **48 ปีแห่งความภูมิใจ**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- จันทร์ตรี วัฒนธรรม (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 มีนาคม 2556). ตำแหน่งข้าราชการครู.
- ชิต ฤทธิกรรม (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 มีนาคม 2556). เจ้าของกิจการร้านเฟอร์นิเจอร์.
- จากร โกมารกุล ณ นคร (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มีนาคม 2556). ตำแหน่งนักเขียนประจำกองบรรณาธิการอนุสาร อ.ส.ท.
- ณัฐิชา สุตภาว. (2553). การแสวงหาและการใช้ประโยชน์จากข่าวสารการท่องเที่ยวในนิตยสารท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดชพันธุ์ ประวิชัย. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมชาติของเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. ม.ป.ท.
- นฤพนธ์ เอื้อธวัช. (2539). นิตยสารแนวท่องเที่ยว: ศึกษาองค์กร เนื้อหา และผู้รับสาร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรเมษฐ์ สาระ และยุภาพร ไช้แก้ว (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 มีนาคม 2556). ตำแหน่งพนักงานกราฟฟิค บริษัทไอแอนดีไอ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด.
- วรศักดิ์ สิริภาค (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 มีนาคม 2556). ตำแหน่งข้าราชการครู.
- ยุภาพร ไช้แก้ว (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 22 มีนาคม 2556). แม่บ้าน.
- อนุวัฒน์ ชูวงศ์เจริญกิจ (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 มีนาคม 2556). ตำแหน่งลูกจ้างองค์กร ฝ่ายสื่อสารองค์กร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- อภิรักษ์ บัวภักดี (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 30 มีนาคม 2556). ตำแหน่งบรรณาธิการอนุสาร อ.ส.ท.
- อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท. (2554). การสื่อสารเพื่อการโหม่งหัวใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.